

Бондар М.І.,
д.е.н., професор, декан факультету обліку
та податкового менеджменту,
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»

СУЧАСНІ ПІДХОДИ ДО РОЗВИТКУ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ

Розвиток економіки України безпосередньо пов'язаний з інноваційно-інвестиційними умовами. Управління інвестиційним капіталом вимагає необхідності розширення інформації щодо стану підприємства, його стратегічного розвитку та якості прийняття управлінських рішень. Такі вимоги обґрунтовують недостатність інформації, яка формується на основі МСФЗ, форм фінансової звітності, та її розкриттям. Оцінюючи інвестиційну привабливість окремого підприємства чи країни в цілому, існує потреба у забезпеченні якісного формування облікової політики підприємства, її незмінності та обґрунтованості. Головним завданням формування облікової політики є відмова від радянської патерналістської системи обліку і фінансової звітності, що стримує застосування прогресивних наукових підходів.

У межах фінансової діяльності будь-якого господарюючого суб'єкта одразу виникає необхідність вирішення двох рівнозначних завдань: залучення ресурсів та забезпечення ефективного їх використання. Головним завданням щодо виокремлення в обліку і звітності економічних ресурсів є визначення виду об'єкта, його оцінка та взаємовідносини між власником ресурсів, менеджментом та державою.

Враховуючи те, що всі види майнових та інтелектуальних цінностей, які вкладаються в об'єкти підприємницької та інші види діяльності, в результаті якої створюється прибуток (доход) або досягається екологічний ефект, потребують прозорого контролю та ефективного використання.

Уся історія регулювання фінансової звітності в Україні зводиться до протистояння платників податків і держави, у якому зазвичай зазнають перманентних втрат саме платники податків. Адже держава насправді не дуже зацікавлена в розвитку соціально-важливих видів економічної діяльності, а лише захищає прихований пріоритет у задоволенні державного інтересу за рахунок коштів платників податків. Це пояснюється і тим, що фіскальна політика не регулює вразливі до економічної ефективності види діяльності (наприклад: через відсутність застосування диференційованих ставок оподаткування виробничої діяльності та сфери послуг).

Однією із головних проблем розвитку економіки країни є недосконалість розкриття інформації у фінансової звітності як у державному так і приватному секторі економіки. Система бухгалтерського обліку і фінансової звітності в бюджетній сфері потребує модернізації, яка б базувалася не лише на розкритті інформації щодо освоєння бюджетних коштів, а й на виокремленні їх цільового спрямування через обґрунтування ефективності використання ресурсів. На сьогодні потрібен більш тісний взаємозв'язок розкриття інформації щодо

використання бюджетних чи інших ресурсів з конкретними результатами роботи менеджменту.

В основі розвитку бухгалтерського обліку мають бути покладені завдання, які не лише пов'язані з методологією та організацією окремих облікових процесів, а й із структурою самої звітності (як фінансової, так і управлінської). Формування структури звітності підприємства має передбачати складання не лише загальних фінансових звітів, як це визначено НП(С)БО або МСФЗ, а й звітності, яка характеризує якість використання економічних ресурсів та ефективність прийняття управлінських рішень. А підходи до формування звіту про управління є досить загальними.

Для того, щоб управляти капіталом, приймати важливі інвестиційні рішення недостатньо інформації, яка наведена у фінансовій звітності. Виникає нагальна потреба в удосконаленні існуючої парадигми бухгалтерського обліку через розширення застосування інструментів облікового інжинірингу. Питанням бухгалтерського інжинірингу в вітчизняній та зарубіжній літературі присвячено уже досить багато наукових праць, проте, цей напрям далі не розвивається.

Під бухгалтерським інжинірингом професор Жук В.М. виокремлює процес застосування в моделюванні та системі бухгалтерського обліку, як правило, запозичених з інших наук специфічних інструментів, що організовується окремими службами підприємств та сторонніми організаціями для посилення значущості бухгалтерського обліку та результатів його звітності в управлінні ресурсами та економіці підприємства, галузі і держави [1]. Досить вдало доповнює це визначення Юхименко-Назарук І.А., трактуючи його як сукупність управлінських дій, спрямованих на забезпечення відповідності господарської діяльності підприємства вимогам, які забезпечують інше бухгалтерське відображення, що відповідає обраній стратегії та цілям менеджменту [2].

Цілком погоджуючись з актуальністю використання прийомів і процедур інжинірингу в системі формування облікової інформації, проте більш доцільним є застосування терміну обліковий інжиніринг, замість бухгалтерський. Це пояснюється тим, що останнім часом термін «бухгалтер» досить часто асоціюють з буккіпером (*bookkeeper*), який визнається як фахівець з низьким рівнем знань та навичок, що є достатніми для відображення господарських операцій в облікових регістрах.

Широкий спектр наукових досліджень присвячено й інтегрованій звітності, але це лише спроби окремих науковців удосконалити зміст фінансової і нефінансової звітності. Щоб вирішити цю проблему, в деталізації облікової інформації має бути зацікавлений менеджмент, і в першу чергу для того, щоб звітуватися перед власником підприємства або суспільством (якщо це державне підприємство або суспільно-значиме).

Таким чином, визначаючи стратегію розвитку бухгалтерського обліку слід враховувати завдання, які уже покладені в основу управлінського обліку і звітності, посилюючи аналітичні аспекти розкриття інформації за різними напрямками використання ресурсів.

Список використаних джерел

1. Жук В.М. Бухгалтерський інжиніринг / В.М. Жук // Зростання ролі бухгалтерського обліку в сучасній економіці: збірник тез та доповідей I Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції (21 лютого 2013 р.; м. Київ) / Відпов. за вип. Б.В. Мельничук. – К.: ТОВ "Всеукраїнський інститут права і оцінки", 2013. – 534 с. – С.51-54.
2. Юхименко-Назарук І. А. Бухгалтерський інжиніринг в системі креативного обліку / І. А. Юхименко-Назарук // Матеріали міжнародної науково-практичної конференції „Розвиток соціально-економічних систем в геоekonomічному просторі: теорія, методологія, організація обліку та оподаткування“, 11-12 травня 2017 року. – Т. : ФОП Паляниця В.А., 2017. – С. 165-166.

УДК 657

Воронова М. О.,

к.е.н., доцент кафедри бухгалтерського обліку,
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»

БУХГАЛТЕРСЬКИЙ ОБЛІК ЯК ДЖЕРЕЛО ТРАНСПАРЕНТНОЇ (ВІДКРИТОЇ) ЗВІТНОСТІ

З переходом України на ринкову модель економічного розвитку, після проголошення у 1991 році незалежності, бухгалтерський облік та звітність чітко розділилися на дві складові – фінансову та управлінську.

Саме входження України в європейський та світовий економічний простір обумовили подальше вдосконалення ведення бухгалтерського обліку та формування звітності і в першу чергу фінансової.

Так був прийнятий Закон України «Про бухгалтерський облік і фінансову звітність» [1] від 1 червня 1999 року та різні Положення (стандарти) бухгалтерського обліку, що спричинило істотні зміни у теорію і практику ведення обліку та призвело до виокремлення фінансового та внутрішньогосподарського (управлінського) обліку. Все це зумовило істотні зміни в інформаційному середовищі, що спричинило появу нових якісних критеріїв та вимог до підготовки звітної інформації.

З 2004 року настає період розвитку бухгалтерського обліку та звітності, пов'язаний з необхідністю поєднання фінансової та управлінської інформації задля задоволення потреб суспільного (публічного) інтересу, а не лише для потреб менеджерів, інвесторів (управлінська звітність) та фіскальних органів (фінансова звітність). Остання є недостатньо інформативною для задоволення зростаючих потреб суспільства, а управлінська – недостатньо транспарентною (відкритою) для широкого доступу зазначеної в ній інформації.

При цьому з'являються розробки інтегрованої звітності, якій передусє формування публічної звітності про концепцію сталого розвитку та соціальну відповідальність бізнесу з боку різних глобальних корпорацій [2, 3].